

ЯНА МУТОЛАА ҲАҚИДА

Давлатимиз раҳбарининг “Ўзбекистон Республикаси аҳолисига ахборот-кутубхона хизмати кўрсатишни янада такомиллаштириш тўғрисида” 2019 йил 7 июндаги ПҚ-4354-сон қарорини ўқиб, кўпчилик қатори мен ҳам фаолиятини кутубхона, китоб ва мутолаа билан боғлаган инсон сифатида бениҳоя хурсанд бўлдим. Чунки бу қарор билан мамлакатимизда китобхонликни ривожлантириш масалалари тўғри ўзганга солиб юборилган эди. Нега бундай деётганимнинг маъносини кутубхоначилик тарихимизнинг яқин ўтмишига назар солинса, билинади.

Мана, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Республика аҳолисини ахборот-кутубхона билан таъминлашни ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ-381-сон қарори чиққанига ҳам 13 йилдан ошди. Бу муддат ичида мазкур қарорни бажариш юзасидан катта ишлар амалга оширилди, албатта. Кутубхоналарга ахборот технологиялари кириб келди, уларнинг халқаро миқёсдаги амалиёт билан танишуви, интеграциялашув, қисман бўлса-да, рўй берди, илғор мамлакатлар кутубхоналарининг тажрибаларини ўрганиш муайян даражада йўлга қўйилди. Лекин, шу билан бирга, кутубхоначилик амалиётида салбий ҳолатлар ҳам кўзга ташланди.

Хусусан, ПҚ-381-сон қарор “аҳолини янада кенгрок ва тизимли ахборот билан таъминлаш учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида” қабул қилинган эди. Ҳатто қарорда янгидан ташкил этиладиган “ахборот-кутубхона ва ахборот-ресурс марказлари юксак самара билан фаолият кўрсатишини ҳамда аҳолининг барча қатламлари улардан бемалол фойдалана олишларини таъминласин” (Қарорнинг 5-банди, 6-хатбоши), деган топшириқ берилганига қарамай, амалда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва унга қарашли Ўрта махсус касб-хунар таълими маркази ҳамда Халқ таълими вазирлиги таълим муассасаларини ҳар хил хавфлардан эҳтиёт қилиш мақсадида мактаб ва лицей-коллежлар ҳудудига бегоналар киришини назорат қилиш ҳақида ўзларининг ички йўриқномаларини чиқардилар. Таълим муассасалари Ҳукумат қароридаги топшириқни эмас, ўзларининг бевосида раҳбарлари чиқарган йўриқномаларни бажаришга киришиб кетдилар. Уларнинг ҳудудларига ўзларининг ўқувчи ва ўқитувчиларидан бошқалар эмин-эркин кира олмайдиган бўлди. Нагижада оддий одамларнинг, шулар жумласидан, бобо ва бувиларнинг ҳам АРМлардаги китоблардан фойдаланиш имконияти деярли барҳам топди.

Маълумки, уч авлод бирга яшайдиган оилаларда, одатда, болалар тарбияси билан кўпинча бобо-бувилар шуғулланишади, дада-ойилар эса иш билан, хизмат билан машғул бўлишади (бу айниқса ўзбек оилалари учун типик ҳолатдир). Набираларини китоб ўқишга, мутолаага ўргатиш, уларнинг қалбида китобга ҳавас уйғотиш ҳам меҳрибон бобо-бувиларнинг зиммасида бўлар эди. Уларнинг кутубхонадан, янги китоблардан узилиб қолиши бориб-бориб невараларнинг ҳам

китобдан узоқлашишига сабаблардан бири бўлди.

Жамиятда содир бўлган бу нохуш ҳолат илғор ва хуш-ёр кишиларнинг диққатидан четда қолмади. Президентимиз Шавкат Мирзиёев юксак лавозимга сайланганига ҳеч қанча ўтмасдан бу муаммога эътибор қаратди: 2017 йил 12 январда “Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича Комиссия тузиш тўғрисида” ПФ-4789-сонли Фармонга имзо чекди. Шу йил 13 сентябрда эса “Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисида” ПҚ-3271-сон қарор қабул қилди.

Орадан салкам бир йил ўтиб, 2018 йил 12 майда Президентимизнинг ёшларимизни ўзликини англаш, миллий ва умуминсоний кадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, улар ўртасида китобхонлик маданиятини ҳар томонлама оммалаштиришга йўналтирилган “Буюк алломалар, адиб ва мутафаккирларимиз ижодий меросини кенг ўрганиш ва тарғиб қилиш мақсадида ёшлар ўртасида китобхонлик танловларини ташкил этиш тўғрисида” ПҚ-3721-сонли қарори эълон қилинди.

Юртбошимиз мутолаа масаласининг ёшлар тарбиясидаги ва, умуман, жамият ҳаётидаги ҳал қилувчи аҳамиятига катта эътибор бераётганини 2019 йил 19 мартда у киши томонидан илгари сурилган беш ташаббуснинг туртинчиси айнан ёшларни китоб ўқишга жалб қилиш эканидан ҳам билса бўлади. Қувонарлиси, бу ташаббуслар кундан-кунга қанот ёзиб, мамлакатимизнинг энг олис сарҳадларигача етиб бораётган бир паллада ПҚ-4354-сон қарорининг қабул қилиниши бўлди. Тасаввур қилинг, республикада 186 та ҳаммабоб кутубхоналар – туман (шаҳар) ахборот-кутубхона марказларининг бирваракайига ташкил этилиши мамлакатимизда китобхонлик ҳаракатининг ривожига, мутолаа маданиятининг ўсишига нақадар кучли туртки беради.

Қарор билан 2019–2024 йилларда Ўзбекистон Республикасида ахборот-кутубхона соҳасини ривожлантириш концепцияси ҳамда 2019–2024 йилларда Ўзбекистон Республикасида ахборот-кутубхона соҳасини ривожлантириш бўйича чора-тадбирлар дастури тасдиқлангани эса нур устига нур бўлган. Энди ҳамма гап кўпсонли кутубхоначилар армиясининг халқимиз билан бирдам, ҳамжиҳат бўлиб мазкур ҳужжатларда белгиланган вазифаларни ўз вақтида, сифатли адо этишида қолган. Ҳорманг, омад сизга зиё масканларининг мухтарам маликалари-ю шаввоз йигитлари! Ҳар бирингизнинг кўксингизда «Кутубхона аълочиси» нишонини порлаб турсин!

Абдусалом УМАРОВ,

“Kutubxona.uz” журналининг Бош муҳаррири